

gelès a. 1136, del Cart. d'Elna: es tracta evidentment de Sta. Maria de Palol d'Avall (te. d'Elna: *Hi. Lgd. v.* 1532); *Argelers* a. 1145 (junt amb *Tresmals*) (Colle. Moreau xLI); «Scti. Juliani de *Argelers*» any 1198 (BABL III, 152); «Raimundus de *Argelers*» a. 1198 (Cart. de Poblet, 84); *Argelés*, en una relació bèlica en castellà, del S. XVI (ms. 133, Morel-F., *B. Nat. P.*, nº 66).

Ponsich (*Top.* 25) en troba d'altres amb *-ge-*, entre elles les quasi més antigues que hi ha del nom: *Argelarium* aa. 897 i 970, *Argelaria* a. 981 (id. en Abadal, *C. Cat. Car.* II, 211), *Argelers* 1198, *Arge(l)lés* 1628, 1632. En realitat tindríem dret a dir que la forma en *-e-* és la de les mencions més antigues, perquè abans de les citades només hi ha la «villa de *Argelariis*» de l'any 879 (poca diferència); i per tant, és versemblant que en aquesta hi hagi *gi* llatinitzant en lloc de *ge*. Dins el te. mun. d'*Argelers* hi ha hagut altres parròquies rurals que han dut el seu nom. «Scti. Petri juxta villam *Argelariam*» 980, «parr. Sti Petri de *Argeles*» 1068; St. Llorenç del Mont, anomenat S. L. de *Argeles* 1068, «San Llorens en lo terme de *Argelés*» 1680; i «domus S. Juliani de *Argelers*» 1198, més sovint anomenat S. J. de Rohar (Ponsich, pp. 25 i 26).

En definitiva crec que podem donar per establerta la tesi proposada dalt: *Argelers* en realitat fou més antic que *Argilers*; és la forma etimològica, derivada directament del nom arcaic AIEL-, de l'argelaga, que ha deixat rastre directe, sobretot en la toponímia, de terres mossàrabs i bascoïdes, com s'ha exposat en l'article del *DECat* sobre aquests noms val.; i aquí a l'article AIALT.

El nom d'*Argelers* reapareix en el de la vila d'*Argelés* en el Lavedà i en altres llocs occitans més pròxims: *Argeliers*, commune de l'Aude, c^o de Ginestàs, documentat com *Argelarii* des de 1154, i un antic fief *Argeliers*, del c^o de Montreal; i com el nom d'un hameau *Les Arjaliès*; i com a nom d'un *L'Arjalès* ruiss. en el Cantal.

Els altres NLL amb què he encapçalat aquest estudi, són derivats, sense problema, de l'*argelaga* moderna.

És important de notar que en les mencions antigues d'aquest nom encara es conserva, en part, la forma sense *-r-* que és l'etimològica del nom de l'*argelaga*, com es va demostrar en el *DECat* (I, 378b22ss.), encara que allí no vaig trobar proves documentals catalanes de la variant *age-*, però aquí tenim ara:

Agelager a. 1017 (*Marca Hi.* 999.35); id. 1027 (ib. 1003.5).

Argelager poble de la Garrotxa a prop de Besalú, pron. *əržəlagé* a Montagut, 1920; també oït a Tortellà i altres llocs veïns 1926, 1958 etc. Documentat *Argelagarios* 982 (Monsalv. x, 129); *Argilagarios* 1011 etc. (Alsius, 14); *Argelager* 1130 (BABL IV, 125); *Parr. d'Argilager* 1359 (CoDoACA XII, 94).

L'Argelaga vt. de La Secuita (pron. l *əržilága*) a Vistabella i al Morell (1920).

L'Argelagar pda. de L'Olleria i de Moixent, pron. l *əržilágár* (xxxii, 90.3). També a Mallorca l *ədzəlagá*

pda. de Pollença, i *S'~* una altra a Lluç (Masc. 1G3, 34.24). *Argelacars* a Bages (xxv, 72.5). *L'Argelager* vt. del poble de St. Gregori, afores de Girona. *Font de Coma-Argelagosa* te. de Gósol (xxxviii, 84.6).

¹ Enlloc tant com en el Ross., on diuen *gigant, giner, giperut, engigar* etc.

LES ARGELES, Punta de ~, pda. muntanyenca de Porrera (Priorat XII, 99.3). Per la *é* comprenem que no pot ser 'argiles'; però tampoc pot venir del nom arcaic de l'argelaga, estudiat s. v. *Argelers* i s. v. *Aialt*, com sigui que aquest es presenta aquí en la forma *l'Ilaga* (veg. AIALT). Deu venir de la metàtesi, d'un arabisme *alğera, provinent de l'ar. *ğir* 'calç' (*RMa* 276), o del seu plural *'ağyâr*, o del derivat *ğayyâr* «factor calcis». A Peníscola (xxviii, 197.15) hi afegim *Les Argirés*. Potser d'ací també un *Arget* que trobo junt amb «F. Mulet» en un doc. val. de 1279 (MtzFdo., *Doc. Val. ACA* II, 767). Podria venir també d'aquest arabisme *Argeles*, l'important poble xurro d'*Argelita* prop de Vilafermosa, del qual SSivera dóna (p. 81) ja alguna notícia en el S. XIII, però restà morisc fins al S. XVI: sigui com diminutiu castellà, o més aviat d'algun plural vulgar *al-ğirât o *al-ğayyârât, encara que serien plurals irregulars i amb una imela *â > í*, insòlita fora de Granada, però aquí potser causada per les palatals precedents *î, äyy*.

Argelosa, V. s. v. *Argelers*

ARGENÇOLA

Poble i parròquia de l'Anoia.

PRON. MOD. *ərğənsóla* a Sta. Coloma de Queralt (1920); *əržənsóla* ibid., o *ərğənsóla* allí i en els pobles tirant a Cervera, 1955.

DOC. ANT. *Argenciola*, Cart. St. Cugat II, 88; *Argensola* 1033 (CCandi, *MiHiCat.*); crec que també és d'aquest lloc un «castrum de *Argençola*» del «comitatu Minorisa» a. 1040 en un doc. llegit a l'Arx. de Solsona, encara que entre les afr. només podria reconèixer la occid. «in te. de *Agilone*» (lliç insegura aquesta perquè l'escriba vacil·lava entre això i *Abilone*) (afrs.: *Belle Estallo, Matanerela, Moralega, Contrast*); *Argençola* 1174, Cart. St. Cugat II, 25; *Argençola* 1253 (afr. amb Timor, de St. P. dels Arquells), CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 416; *Argensola* 1315 (CoDoACA XII, 249); «eccl. de *Argesola*» 1331 (*Mi. Griera* I, 377); «Castell d'*Argensola*» 1359 (CoDoACA XII, 50). Ja, 1050-1150, en les llistes de parròquies del bisbat de Vic p. p. Ant. Pladevall: *Argenzola* a la 1.^a, *-cola* 2.^a, *-ciola* 3.^a (*Osona* 1984, p. 73).

Homònim. *Argençola* poblet agr. de Castellnou de Bages.

PRON. POP. *əržənsóla*, i gentilici *əržənsuləŋs* 1954.

DOC. ANT. «Castell e terme de Balçeren --- ab 6 focs d'*Argençola*» 1358 (CoDoACA XII, 67).

ETIM. Del NP fem. *Argençola* diminutiu del llatí ARGENTĒA, que era usual a Hispània, p. ex. nom d'una màrtir cristiana a. 937 a Còrdova (Mn. Joan, *La Veu*